

Mossen en korstmossen op een speelplaats in Woerden. (foto Wiebe)

KNNV Woerden

Nieuwsbrief februari 2022

Digitale nieuwsbrief van de KNNV Woerden
Redactie Ank van Brakel en Wiebe Kreton

Voorjaar 2022

Eindelijk een nieuw begin. Hoewel corona nog lang niet is verdwenen lijkt het er toch op dat we weer meer kunnen dan een maand geleden. We gaan weer op excursie, in de buurt lopend of met de fiets of wat verder weg met fiets of auto. Ook de werkgroepen starten weer op. We denken dat we het programma dat we vorige maand al presenteren kunnen aanhouden. Iedereen is weer van harte welkom om mee te doen.

Programmaoverzicht tot en met april 2022

Nog wel onder voorbehoud i.v.m. corona

Deelname aan excursies

- Houd onderling voldoende afstand. Heb je aan corona gerelateerde klachten kom dan niet.
- Reis naar excursies op eigen gelegenheid. Wil je toch met elkaar meerijden dan moet je dat zelf onderling regelen.

Dubbel sneeuwklkje (*Galanthus nivalis* 'Plenus')

Zaterdag 19 februari 2022

Uitgestelde nieuwjaarswandeling Landgoed Linschoten

Huis te Linschoten, februari 2021 (foto's Wiebe)

Zaterdag a.s. gaan we naar Landgoed Linschoten. De sneeuwklkjes bloeien evenals de winterakonieten. Wellicht ook de eerste daslook.

Winterakoniet

De wandeling gaat over de weg rond het bos, of achter het hek door het parkbos. Afhankelijk of het veel geregend heeft en de weersgesteldheid het (on)mogelijk maakt, maken we die keuze pas bij het begin van de

wandeling. Let op. Het parkbos kan heel nat en modderig zijn. Stevig waterdicht schoeisel of laarzen is dan zeker aan te raden.

Verzamelen om 13.30 uur op de parkeerplaats bij de rotonde aan de M.A. Reinaldaweg te Linschoten. Na de wandeling gaan we naar restaurant "Het Wapen van Linschoten en Snelrewaard", Dorpsstraat 34 te Linschoten waar we verwacht worden omstreeks 15.30 uur. QR-code CoronaCheck zal daar gevraagd worden.

Aanmelden uiterlijk dinsdag 15 februari bij Ank van Brakel:

n.h.secretaris@woerden.knnv.nl

Zondag 6 maart Struinexcursie Zwerfsteneneiland bij Maarn

Een bijzondere struinexcursie met gids door Sylvia Klerx.

Op zondag 6 maart gaan we naar het **zwerfsteneneiland bij Maarn** en krijgen daar een excursie op het eiland zelf. De uitleg gaat over het ontstaan van het eiland en de verzameling zwerfstenen naar Nederland gebracht door het ijs in de laatste twee ijstijden. Er ligt een groot en gevarieerd sortiment aan stollingsgesteenten, sedimentgesteenten en metamorfe gesteenten. Dus nu heb je de kans om je kennis van gesteenten op te halen en dat zomaar in ons eigen Nederland. Meer informatie kan je vinden op:

<https://zwerfsteneneilandmaarn.nl/>.

Daarna maken we een korte of langere wandeling (doen we in overleg waar interesse voor is) door het Stamerbos. Daar vinden we ook vast een leuke plek om de lunch te gebruiken.

Vanuit Woerden verzamelen we om 10.00 uur op de parkeerplaats aan de Houttuinlaan. Het is ongeveer een half uur rijden naar het parkeerterrein aan het begin van de Bergweg in Maarn op de P-plaats van de Groene Entree (staat goed aangegeven). We verzamelen hier om 10.40 uur beneden op de parkeerplaats. Vandaar lopen we gezamenlijk via het pad omhoog en dan rechtsaf het

doodlopende stuk van de Bergweg in tot aan het grote hek. Daar worden we om 11.00 uur verwacht door de excursieleider.

Geef even aan bij de opgave voor deze excursie of je dit tweede deel ook mee doet. Je kan je voor deze excursie opgeven bij Marianne; de sluitingsdatum is **donderdag 3 maart**. We moet namelijk op tijd het aantal deelnemers doorgeven.

Graag aangeven of je vanuit Woerden meegaat of rechtstreeks naar Maarn komt. En of je alleen voor de rondleiding komt of ook de wandeling erna.

Aanmelden via: struinen@woerden.knnv.nl

Overige activiteiten maart-april

Informatie volgt via e-mail of in de volgende nieuwsbrief.

Voor adressen van de werkgroepen zie laatste pagina.

Maandag 7 maart Vogelwerkgroep

20.00 uur Bredius.

Zaterdag 12 maart

Paddenstoelenwerkgroep

Microscopie in Bredius.

Zaterdag 12 maart

Werkgroep Landschapsbeheer Linschoten

Maandag 21 maart Planten- en

Insectenwerkgroep. 19.30 uur Bredius.

Dinsdag 29 maart Siertuin Gooilust

Tijdens deze middagexcursie brengen we een bezoek aan de siertuin op buitenplaats Gooilust te 's-Graveland (NH).

Siertuin Gooilust (foto Natuurmonumenten)

Deze ommuurde tuin met meer dan 900 soorten exotische bomen, struiken en planten is maar beperkt open. In het voorjaar bloeien er veel stinzenplanten. Een paar jaar geleden zijn we er ook geweest. De tuin wordt met een grote groep vrijwilligers onderhouden. De toegang is gratis maar een vrijwillige bijdrage wordt op prijs gesteld.

Siertuin Gooilust: bloemen *Prunus blireiana*
(foto Wiebe)

Vertrek uit Woerden om 13.00 uur vanaf P-Houttuinlaan Woerden, 13.45 uur bij Gooilust, Zuidereinde 47B, 1243KL 's-Graveland (volg de borden siertuin). Parkeren aan de linkerzijde van de oprijlaan. Aanmelden bij Ank:
n.h.secretaris@woerden.knnv.nl

ALV op woensdag 30 maart

Dit jaar staat de Algemene Ledenvergadering gepland op woensdagavond 30 maart in de Kruiskerk te Woerden. De stukken voor de ALV worden in de week voorafgaande aan vergadering aan de leden toegestuurd. Aanvang 19:30 uur, zaal open vanaf 19:00 uur.

Noteer de datum in uw agenda.

Zaterdag 2 april Struinexcursie

Uiterwaarden van de Lek.

Maandag 4 april Vogelwerkgroep

20.00 uur Bredius.

Zaterdag 9 april

Paddenstoelenwerkgroep

Microscopie in Bredius.

Zaterdag 9 april

Werkgroep Landschapsbeheer Linschoten.

Woensdag 13 april Thijssepark in Amstelveen

Thijssepark Amstelveen (foto's Wiebe)

Een aanrader voor iedereen die van het voorjaar wil genieten

Vorig jaar zijn we met een aantal leden eind februari, eind maart en eind april naar het Thijssepark geweest. Nog eens de foto's bekeken en dan is er in februari en maart nog niet zo heel veel te zien aan voorjaarsplanten. We hebben daarom besloten de excursie uit te stellen naar woensdag 13 april.

Gele anemoon, Thijssepark Amstelveen

In de nieuwsbrief van maart volgt hierover nadere informatie.

n.h.secretaris@woerden.knnv.nl

Dinsdag 19 april

Planten- en Insectenwerkgroep

Middagprogramma.

Donderdag 28 april Excursie

naar het Bomenmuseum (Gimborn) Doorn.

Een van de vele *Magnolia's* in het Gimbornpark

Henk Kuiper 'Vrijwilliger van het jaar 2021'

Ons lid Henk Kuiper is tijdens een uitgestelde bijeenkomst op woensdag 9 februari j.l. uitgeroepen als vrijwilliger van het jaar 2021. Henk is al 25 jaar als vrijwilliger betrokken bij het onderhoud van de **educatieve tuin** in het Brediuspark. Hij is daar bijna elke woensdagmorgen te vinden. Henk is met zijn leeftijd van 86 jaar de nestor van de tuingroep.

Henk Kuiper (foto Dick van Doorn)

Tijdens de koffiepauze in het NME centrum werd Henk verrast en toegesproken door Wiebe Kreton (namens Stichting Landgoed Bredius, NME, IVN en KNNV). Een bos bloemen en het vogelboek 'Verschenen of verdwenen' over ruim een eeuw Nederlandse broedvogels werd hem aangeboden als blijk van waardering. **Henk, namens ons allen van harte gefeliciteerd.**

Hier en daar wat vogels gespot

Door Jan Nap

Mariëtte en ik zagen tijdens onze wandeling over de Grechtdijk bij Kamerik (8 januari) een vrouwtjes grote zaagbek.

Mistige ochtend in Williskop (foto Jan Nap)

Ook met Ad een paartje zaagbekken gespot en wel in het natuurontwikkelingsgebied Willeskop. Ze zwommen in de plas nabij de uitkijktoren, het was die dag zeer mistig. Achter de werkschuur van Natuurmonumenten bij Botshol én in Waverhoek een mooie blauwe kiekendief man diverse keren waargenomen. Wat mij dit jaar opvalt zijn de vele pijlstaart eenden, hun aantallen zijn volgens mij flink toegenomen. Ze zijn o.a. goed te zien in Waverhoek en de Groene Jonker. Ik kreeg bij Botshol (2 februari) nog een tip van een fietser; tijdens zijn fietstocht zag hij bij Wilnis een groepje vogelaars staan. Ze tuurden naar een stuk of acht witte reigers. Dat wilde ik ook weleens zien. Terug via Wilnis naar huis ... en ja hoor acht koereigers!

Op 9 februari met Ad naar de Demmerikse polder, via de plek waar de koereigers zaten. Helaas, ze waren er niet meer.

Bruggetje polder Demmerik (foto Jan Nap)

Naast de oude spoorbaan bij Vinkeveen ligt een leuk natuurgebiedje. Je loopt door een plasdrasgebied met tal van bruggetjes over slootjes en brede vaarten. Op de spoordijk veel putters in de elzenbomen. Op de terugweg nog even met de fiets door de polder Vinkeveen-Wilnis. Raak! Langs de Gagelweg acht koereigers!

Ik heb 'onze' KNNV-vogelfotograaf, Dammis, ingelicht. En Dammis stuurde enkele dagen later onderstaande foto van de koereigers.

Koereigers polder Vinkeveen-Wilnis
(foto Dammis van 't Zelfde)

Frietzakbekermos in Bredius

Tekst en foto's Koos van Brakel

Hoe kom je op zo'n naam, **frietzak-bekermos** (*Cladonia humilis*)? Met enige fantasie, want alleen dan kan je je voorstellen hoe ze aan die naam komen. Maar de kleur en de structuur nodigen niet uit tot het consumeren van friet(jes). Hij zou dus ook trechter- of trompetbekermos genoemd kunnen worden.

Frietzakbekermos

Op zondag 30 januari, toen het even wat minder grauw was, gingen we kijken wat er zoal zou bloeien in de Educatieve tuin van Bredius. Nog niet veel; wel winterakonieten, sneeuwkllokjes, stinkend nieskruid en krokussen in de knop. En even gekeken bij de bijenstal of er heel toevallig een vroeg bijtje te zien zou zijn, uiteraard was het nog te vroeg ondanks het zonnetje.

Ter bescherming tegen de regen is de bijenstal afgedekt met dakpannen en op die dakpannen zagen we tussen het huislook overal kleine bekermosjes. Bekermosjes zijn korstmossen die behoren tot de *Cladonia* familie, maar welke zou deze zijn? Het bleek net als de **kopjesbekermos** (*Cladonia fimbriata*) een algemene soort te zijn, niet bijzonder dus, maar wel bijzonder vond ik z'n naam frietzakbekermos.

Kopjesbekermos

Ondanks de naam zijn mossen en korstmossen niet aan elkaar verwant.

Korstmossen zijn samenlevingsvormen van algen en schimmels. De algen verzorgen de voedingsstoffen voor de schimmels (uit CO2 en water), maar hebben zelf ook voordeel van deze symbiose. Onder bescherming van de schimmels kunnen ze deze voedingsstoffen aanmaken.

Korstmossenexcursie

Op dinsdagmiddag 25 januari hebben we met zeven leden in de wijk Snel en Polanen in Woerden een rondje gelopen om naar korstmossen te kijken. Hoewel het een redelijk jonge wijk is blijken er best veel verschillende korstmossen voor te komen op bomen, stoepen en stenen en op een speelveldje. Wij hebben er ca. 30 op naam kunnen brengen. Door macro foto's te maken en die uit te vergroten ontdek je steeds meer verschillende soorten en vormen. Hierbij een aantal waargenomen soorten. (De foto's zijn van Els Wieringa).

Muurschotelkorst

Kleine blauwkorst

Stoeprandvingermos

Groot dooiermos

Het fluweelpootje, *Flammulina velutipes*

Door Sylvia Klerx

Het fluweelpootje is een prachtige zwam en heel bijzonder, hij trekt zich niets aan van het winterweer. Vorst of niet, je kan hem de hele winter tegenkomen. Ik vind hem meestal in de knot van de knotwilgen bij mij in de buurt. Hij groeit in het algemeen op rottend hout. Meestal leeft hij saprotroof en bijna nooit vindt je hem op levend hout. De zwam heet fluweelpootje omdat de steel fluwelig bruin is; soms nauwelijks alleen aan de voet gekleurd en soms is bijna de hele steel zwart.

Foto's zijn van Sylvia Klerx

De wetenschappelijke naam *Flammulina* slaat op de gelige, glanzende hoed en betekent zoveel als gevlamd. Velos is oud Frans voor fluwelig of viltig en pes afgeleid van het Latijnse woord voor steel.

Fluweelpootjes worden ook gekweekt en zijn dan meestal veel lichter van kleur of zelfs wit. Dat komt omdat ze dan in het donker worden gekweekt. Ik heb ze in Thailand gegeten, maar wist toen niet welke paddenstoel het

was. Ze schijnen erg gezond te zijn en een afweer- en weerstand verhogend effect te hebben.

Foto witte zwammen is van wikipedia
<https://nl.wikipedia.org/wiki/Fluweelpootje>

Fietstocht Uithoorn naar Donkereind Vinkeveen

Verslagje van Carina Zeijlemaker

Vanaf Uithoorn met de fiets naar het Donkereindse bos in Vinkeveen op een mooie winterdag.

De sneeuwkllokjes, de winterjasmijn staan allemaal in bloei. Richting Vinkeveen over de Demmerik naar Donkereind. Dit is een buurtschap van de gemeente Ronde Venen. De naam is in de loop van de geschiedenis vaak veranderd. De naam is te verklaren, het was eindrand van het dorp Vinkeveen, een plaats waar iets ophoudt en donker is de kleur van het veen.

De route gaat dwars door het veenweidelandschap. Er staan nog twee langhuisboerderijen.

Langhuisboerderij

Dit is een boerderij waarbij het woonhuis en achterhuis onder een dak in elkaars verlengde liggen. Vaak staan er nog wat bijgebouwen bij. Linksaf ga je naar het Donkereindse bos. Het is in de winter een rustige plek om er te wandelen.

Tijdens mijn wandeling schoot er een wezel voor mijn voeten weg. Ik had geen tijd om een foto te maken. Het is een snel, lang en slank diertje. Hij springt met grote sprongen. Het is het kleinste roofdiertje en behoort tot de familie van de marterachtigen. De rug is grijsbruin en de buik wit met onregelmatige scheidingslijn. De staart is kort en geheel bruin. Gemakkelijk te herkennen dus. Verder zijn er veel zwanen, futen, verschillende eenden te zien. Veel wilgenbomen, zwarte els. Het is een mooi plekje. Ik ging voldaan naar huis.

Groeten Carina Zeijlemaker

Wie weet welke paddenstoel dit is?

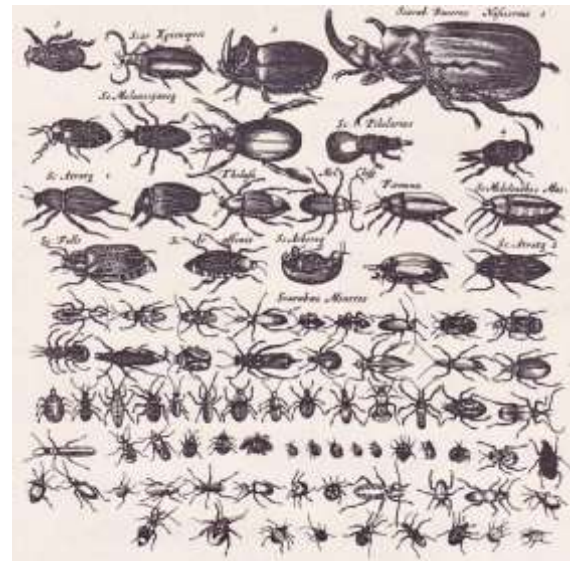

Via Carla Scheel kregen we deze foto, gemaakt in Winterswijk, met de vraag of iemand weet welke paddenstoel dit is. In eerste instantie denk je aan een goudvlies-bundelzwam. Maar Anja Knijff denkt eerder aan de **schubbige bundelzwam**, ook een *Pholiota* net als de goudvlies. De goudvlies groeit op levende bomen. De schubbige begint als parasiet o.a. op fruitbomen, als de boom sterft gaat hij vaak verder als saprotroof, dus op dood hout.

Kerfdieren

(Koos van Brakel)

Wel eens gehoord van kerfdieren of gekerfde dieren? Het zou een verzamelnaam kunnen zijn voor dieren die voorkomen in de Kerf. Net al de Slufter is de Kerf een inham in de duinen, maar dan in de [Schoorlse Duinen](#). Maar dat is het niet, het is een verouderde Nederlandse naam voor insecten. In het Latijn betekent het woord 'insectum' een in drieën gedeeld lichaam. En als je dan kijkt naar de herkomst van het woord 'entomologie' in het Oud-Grieks dan zie dat 'entomos' ingesneden of gekerfd betekent.

Van Matthias (Matthäus) Merian, de vader van Maria Sibylla Merian, is een paar jaren na zijn overlijden een boek uitgegeven met kopergravures, met als titel "Afbeeldingen van Gekerfde Dieren in koper gesneden uit J. Jonstons naeukeurige beschryvingh van de natuur" (1660).

Het is naar aanleiding van dit boek dat ik op zoek ging naar de betekenis van het woord 'kerfdieren'.

De afbeelding met enkele van deze kopergravures is uit de facsimile uitgave van 1976.

Hier had jouw stukje kunnen staan

Om elke maand een nieuwsbrief te maken hebben we input nodig en dan het liefst van onze leden. Heb je iets leuks meegemaakt, of een bijzondere waarneming gedaan, of is je iets opgevallen in de media, of ben je enthousiast over een mooi gebied waar je bent geweest, of heb je mooie foto's gemaakt, **deel het met ons**. Het hoeft niet heel lang te zijn.

Stuur kopij naar Ank die het verzamelt. Dan kan ook jouw stukje hier de volgende keer staan. ■

Elke maand een nieuwsbrief

Elke maand maken Ank en Wiebe een nieuwsbrief met onderwerpen waarvan wij denken dat onze leden dat ook leuk vinden.

Kopij inleveren

Omstreeks het midden van de maand proberen we een nieuwsbrief te versturen. Heb je ook iets leuks gezien, een leuke waarneming, een vraag of een mooie foto, stuur die naar Ank. Kopij aanleveren in Word, het liefst met een foto erbij. **Foto's los aanleveren**, dus niet in de kopij plakken.

Insturen kan naar:
n.h.secretaris@woerden.knnv.nl

Let op!. We hebben ongeveer een week nodig om kopij en foto's te verzamelen en de nieuwsbrief op te maken. Stuur dus bijtijds in

E-mailadressen van de werkgroepen KNNV Woerden

Vogelwerkgroep:

vogels@woerden.knnv.nl

Planten en insectenwerkgroep:

planten-insecten@woerden.knnv.nl

Paddenstoelenwerkgroep:

paddenstoelen@woerden.knnv.nl

Struïngroep:

struinen@woerden.knnv.nl

Werkgroep Landschapsbeheer:

wiebe-kreton@hetnet.nl

Weidevogelwerkgroep Woerden:

weidevogels@woerden.knnv.nl

Website KNNV Woerden:

<https://woerden.knnv.nl>

Grote kroosvaren, nu nog overal te zien (foto Wiebe Kreton)

